

Списание ЕПОХИ
Издание на Историческия факултет на
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“
Journal EPOCHI [EPOCHS]
Edition of the Department of History of
“St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo

Том / Volume XXVII (2019).
Книжка / Issue 1

ПРОУЧВАНИЯТА ПО НОВА И СЪВРЕМЕННА ОБЩА ИСТОРИЯ В СП. „ЕПОХИ“ ОТ НЕГОВОТО СЪЗДАВАНЕ ДО ДНЕС

Радослав МИШЕВ

RESEARCH ON THE NEW AND MODERN HISTORY IN THE *EPOCHI [EPOCHS]* SCHOLARLY JOURNAL FROM ITS CREATION TILL TODAY

Radoslav MISHEV

Abstract: The aim of this article is to analyze and compare the research in the magazine “Epochs”, which was made for the Newest and General history, from 1993 till 2018. Statistics show that in this period there were 102 articles published, which were regarding the New General history, the Modern General history, the history of Russia and the history of the Balkan nations, which is approximately 15.1% out of all 644 articles. Most of them are regarding the New history. There is a balanced presence of representatives from different countries, universities, institutes etc. When it comes to subjects of the articles the main tendencies are: 1. The publications follow the personal research orientation of the author; 2. Some of the publications outline other research subjects from the General history. There is a wide variety of the subjects – from the politics of the Great powers to the history of different countries, colonial and other matters. Articles, which were regarding the history of Russia and the Balkan nations history, were also published. The publications were based on authoritative and diverse, evidential matter and on a high scientific level.

Key words: article, New general history, Modern general history, History of Russia, History of the Balkans.

Още в началото на своето възникване дейността на университетите се характеризира със стремеж да се развиват не само като места за обучение, но и като центрове за научни изследвания в най-различни направления. В този смисъл основните критерии за авторитета за всеки университет са два – преподавателската и научно-изследователска работа. Последната обаче би била недостатъчно представена без сериозно академично издание. Дълго време в нашия университет ролята на такова издание играеха трудовете на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, които публикуваха научноизследователските постижения на преподавателите. Поради ред причини, свързани най-вече с финансов и организационен характер, издаването на трудовете беше прекъснато. За сметка на това започна издаването на сборници по различни поводи. Неслучайно в различните факултети плисна вълна от издаване на сборници, алманаси, периодични сборници и разбира се списания. Към такава практика по-късно или по-рано се ориентираха университетите в страната като СУ „Св. Климент Охридски“, в Благоевград, Шумен и др. Така се стигна до идеята Историческият факултет да започне издаването на историческо списание под названието „Епохи“ и първата книжка излезе през 1993 г. Следователно основната причина за издаването на списанието беше липсата на периодично академично издание, където

преподавателите да публикуват свои работи и същевременно да се популяризира в страната научно-изследователската работа на нашия факултет. Още през първите години на съществуването си сп. „Епохи“ привлича известни и перспективни автори и бързо намира своето място в периодическата историческа книжнина. Сегашният 25-годишен юбилей на списанието е предостатъчен повод да се огледа и анализира изминалия път и да се направят препоръки за подобряване на издателската работа около списанието.

С оглед целите на публикацията ще приведа някои статистически данни. От 1993 г. до сега в сп. „Епохи“ са публикувани 102 статии по Нова и съвременна обща история, История на Русия и История на балканските народи от всичко 644 или около 15% и 8 рецензии за изследвания по тази тематика. От тях по Нова обща история са отпечатани 46 статии, Съвременна обща история 29, История на Русия – 17 и История на балканските народи – 10. Констатираме, че по Нова обща история са отпечатани най-много статии. Освен перманентната и рутинна работа по ритмичното съставяне на съдържанието на списанието се практикува и издаване на юбилейни книжки по повод на исторически събития и юбилеи на преподаватели. Например през 1994 г. , кн 1 се реализира истински десант от изявени учени по темата за Ст. Стамболов. Книжка 3 от 1996 г. е посветена на Съединението на България и Източна Румелия с участието на много преподаватели от катедрата по Нова и най-нова обща история, а през 1999 г. кн.1 е по случай юбилейната 60-годишнина на проф. д.и.н. Андрей Пантев.

Каква е статистиката на авторите според различните държави? От България са 70, а от други държави като Руската федерация, Франция, Украйна, Сърбия и дори Китай – 32. От Историческия факултет при ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ авторите са най-много – 39, докато от други университети, институти, музеи и др. от страната – 31. Вижда се, че няма дисбаланс между представителите на различните научни институти и школи. Например съотношението между авторите от факултета и чужбина е почти синхронно 39 към 32. Процентът на чуждите автори спрямо авторите от България е около половината – 32 (45.7%) от 70. Налице е едно естествено съотношение на представителите на различните държави, местни университети и институти и др. (Относно съотношението на статиите по различните истории вж. приложената таблица за публикациите). Впечатлява фактът, че в списание „Епохи“ публикуват свои изследвания признати и авторитетни учени от наши и чужди университети и институти. Например от българските представители не можем да не посочим такива историци като академик Илчо Димитров, академик К. Косев, проф. А. Пантев, проф. Искра Баева, Мито Исусов, Д. Сирков и много други.

Тематичната насоченост на публикациите показва две основни тенденции: 1. Заглавията и съдържанието следват предимно основната научно-изследователската ориентация и постиженията на преподавателите. Това се вижда в публикациите на проф. Хр. Глушков, проф. Радослав Мишев, проф. В. Спиридонов, доц. Е. Емануилов, доц. С. Симеонов, проф. А. Андреев, доц. Ст. Анчев, доц. М. Йовевска и др. Публикациите на „външните“ автори също следват предимно тази насоченост. 2. Налице са и публикации по друга тематика на Новата и Съвременна обща история. Относно същността на издадените материали продължава традицията на изследване на отношенията на Великите сили към България и Балканите, което се вижда от проблематиката на изследванията на много автори. Същевременно обаче е налице и стремеж към разработване и публикуване на статии по „чисто“ обща история. Например Жан Нузий за корените на югославския конфликт – „Епохи“, 1993, №2, Алла Намазова – за спецификата на икономическия либерализъм в Белгия – „Епохи“, № 3, Рая Заимова – за книжовната дейност на някои френски поданици в Леванта – „Епохи“, 1993, № 2, Тамара Гелла – Англия, Британската империя и Източната криза през 70-те години на XIX век – „Епохи“, 1994, № 3, Силвия Цончева – Доктрината Никсън и нейните азиатски измерения – същата книжка, Йордан Митев – Краят на монархията в Португалия, същият – Кой беше Салазар (1947–1955) – „Епохи“, 1996, № 4, 1997, № 2, Галя Николова – СВДП в политическия живот на следвоенна Германия и ФРГ 1945

– 1969–1997, №2, Мая Мичева – За някои резерви относно единна Европа (Великобритания и Европейската общност 1950–1963) – 1996, № 4, Р. Мишев – Експериментът на дуализма в Австро-Унгария – 1999, № 1–2 и за Евреите и антисемитизма в Средна Европа – 2013, № 1, също граф Густав Калноки – 2007, № 1, Андрей Андреев – Аспекти на идеята Москва – Трети Рим – 1999, № 1–2, Е. Калинова – Културата и идеологическия императив зад „желязната завеса“ в началото на Студената война – 2013, № 2, В. Лечев – Голямата речна война. Австро-унгарската дунавска флотилия – юли–декември 1914–1999, № 1–2 и др.

Какви са мащабите на тематиката на изследванията в направление България – други страни? Налице са 35 статии на български и чужди автори, които отразяват отношенията (връзките) между България (българите) и другите държави. По такъв начин е задълбочено изследвана политиката на водещи европейски велики сили спрямо България или Балканите като Франция – Хр. Глушков – Франция и убийството на двамата консули в Солун. „Епохи“, 2007, № 2, Австро-Унгария – Р. Мишев – Австрийският вестник „Нойе Фрайе Пресе“ за Стефан Стамболов – 1994, № 1, Германия – В. Спиридонов – Бисмарк и българският династически въпрос 1879–1896, 1996, № 3, Великобритания, Италия – С. Симеонов – Италия и българското съединение – 1996, № 3 и Русия – А. Андреев – Руски планове за България 1887–1892, 1996, № 3, което си е сериозно научно-изследователско постижение и представлява истинска научна школа по тази проблематика. Някои аспекти на военнополитическите отношения между България и Турция в началото на 1917 г. се изследват от К. Калчев – 2007, № 2. За британската политика към България бяха защитени две дисертации като авторите ги издадоха и като книги и направиха публикации в списанието. Искра Баева публикува статия за механизъм за налагане на комунистическите режими в България и Унгария в първите следвоенни години – 2013, № 2. Стефан Минков изследва съгласненските окупационни войски в България след Първата световна война 1918 – 1920 в „Епохи“, 2006 г., № 2. Споменатите професори имат присъдени научни степени, публикувани монографии, статии и също така публикации в сп. „Епохи“. Явно тези внушителни научни резултати са вследствие на дългогодишна и последователно водена научна политика в тази сфера на научните изследвания. Относно чуждите автори трябва да отбележим И. К. Грибкова и А. Картелян за Украйна и България, като първата публикува в „Епохи“, 2008 г., № 1, а Картелян през 1997 г., № 2. Сръбският автор Д. Елезович писа за сведения в швейцарската полиция относно български комунисти – 2011 г., № 1, Тамара Гелла – за британската политика към Източната криза от 70-те години на XIX век – 1994 г., № 3. В кн. 1 на 2017 г. откриваме статията на Петър Стоянович за ерцхерцог Йохан Салватор и княжеския въпрос в България през 1886–1887 г., а в кн. 2 през същата година публикацията на В. Златарски относно първият коалиционен разрыв при спора между България и Австро-Унгария в началото на 1916 г. От чуждестранните автори 8 изследват взаимоотношенията на тяхната страна с България или български проблеми.

Тематичният обхват на публикациите по нова и съвременна обща история и изключително широк – от традиционните изследвания на политиките на великите сили до разработване на колониални и гранични въпроси, например на С. Димитров за възникване, развитие и особености на лузо-испанската граница – 2016 г., № 1. Също така се публикуват статии по История на САЩ, международните отношения, Китай, Индия. Разработват се проблеми от Африка, Испания Белгия, съдбата на евреите в Европа, Португалия, Кримското ханство и др. Интересни са и биографичните разработки на Марина Арзаканян за европейски политически личности като Пиер Береговоа – 1994 г., № 3, Реймон Бар – 1995 г., № 1. Разнообразният спектър на публикациите от по-теоретични работи до статии с предимно емпирични приноси, дават възможност всеки читател да намери нещо интересно за себе си. Също така широк е спектърът на публикациите на българските и чужди автори по История на Русия. Тук можем да видим статии за руската политика към България – А. Андреев – 2006 г., № 2, отношението на руската държава към православната църква – Аркадий Комисаренко – 1996 г., № 3, идеята

Москва – Трети Рим – А. Андреев, промените в колективното съзнание на в Русия през втората половина на XIX – началото на XX век – Н. Аклева, Н. Заева – 2007 г., № 2, аспекти на историята на Славянското благотворително общество – Ирина Воробьова – 1997 г., № 2, Към въпроса за началния етап от образуването на червената армия – Т. Астарджиева – 2014 г., № 1, Б. Белегов – проблемите на индустриализацията в руската историография 1985–1991 в „Епохи“, 1995 г., № 3 и др.

Автори на публикации по История на балканските народи в ново и най-ново време са С. Анчев – Употребата на Балканите между мира и войната 1919–1938 – 2007, №1, М. Йовевска – Съвременен поглед към хайдут Велко Петрович 1780–1813 – „Епохи“, 2012, № 1, М. Михов – Демократична Македония – извън хватката на Тито – 2012, № 2, споменатият Ж. Нузий за корените на югославският конфликт – 1993 г., № 1, Усташкият национализъм от Ирина Любомирова – 1996 г. № 2, Ислямският фундаментализъм в Босна и Херцеговина – Перко Войнович – 1996 г., № 2, Миролуб Стоянович – За българите в белградските бележки на Константин Димитриев Петкович – 2006 г., № 2 и др.

Цялостното оглеждане и анализиране на публикациите по нова обща история, съвременна обща история, История на Русия и История на балканските народи показва, че те са написани на високо научноизследователско ниво и представят по отличен начин съответните автори. Темите са разработени въз основа на авторитетни архивни, документални и литературни източници и много добре илюстрират качествено високо ниво на научната работа във факултета. На страниците на тези публикации се намира интересна тематика, която има всички качества на привлича интересуващите се читатели. Важна характеристика на материалите е не само историческият наратив и анализи, но и засягането на дискуссионни въпроси. Разбира се, списание „Епохи“ не е единственото поле за изява на преподавателите от Историческия факултет, но дава много добра представа за научната ориентация на авторите, авторитета и периметъра на техните постижения. По такъв начин се постига желаният ефект за популяризиране на научноизследователските постижения на факултета в страната и чужбина. Естествено в кратката информация не може да бъдат презентирани всички автори и техните тези, но това не означава, че някои са пренебрегвани за сметка на други. Моята работа беше насочена главно към това да щрихирам основните направления, тематика, мащаби, известна статистика и др.

Що се отнася до списанието като цяло, отрядно впечатление прави фактът, че то вече е реферирано, излиза ритмично и в по-голям издателски обем. Последното дава възможност да се публикуват повече материали. Сполучлива е практиката да се съставят книжки в чест на юбилейни годишнини на колеги, юбилей по случай важни исторически събития. Тъй като в последно време се предпочита издаване на повече сборници само на диск, смятам тази практика на списанието за напълно удачна. Четвъртвековният юбилей на сп. „Епохи“ е достатъчен срок, за да се проявят положителните страни и някои пропуски. Същевременно неговото успешно издаване вдъхва надежди за нови постижения в бъдеще. Списанието носи всички белези на съвременен периодично издание за публикуване на научни изследвания. Затова като честития юбилей пожелавам по-нататъшно развитие на списание „Епохи“ като едно от най-авторитетните периодични университетски академични издания в нашата страна.

Приложение 1.**Публикации по нова и съвременна обща история
на страниците на списание „Епохи“ за периода 1993–2018 г.**

Години	Общ брой на статиите	НОИ	СОИ	Балканска история	История на Русия
1993	6	4	1	1	-
1994	8	4	4	-	-
1995	9	3	4	-	2
1996	6	5	-	-	1
1997	5	2	2	-	1
1998	2	-	2	-	-
1999	11	7	2	1	1
2000	2	-	2	-	-
2006	12	4	2	6	-
2007	9	5	-	1	3
2008	6	2	-		4
2011	6	1	3		2
2012	4	-	2	2	-
2013	8	3	3	1	1
2014	2	-	-	-	2
2016	5	4	1	-	-
2017	2	2	-	-	-
2018	1	-	-	1	-
Всичко	100	44	27	12	17